

Република Србија
УСТАВНИ СУД
Број: Уж – 4078/2010
23.3. 2012. године
Београд

Уставни суд, Велико веће, у саставу: председник Суда др Драгиша Б. Слијепчевић, председник Већа, и судије др Боса Ненадић, Катарина Манојловић Андрић, др Оливера Вучић, Предраг Ћетковић, Милан Станић, Братислав Ђокић и мр Томислав Стојковић, чланови Већа, у поступку по уставној жалби удружења „Жене у црном“, са седиштем у Београду, на основу члана 167. став 4. у вези члана 170. Устава Републике Србије, на седници Већа одржаној 29. фебруара 2012. године, донео је

ОДЛУКУ

1. Усваја се уставна жалба удружења „Жене у црном“ и утврђује да су решењем Министарства унутрашњих послова – Полицијска управа за град Београд – Полицијска станица Стари Град број 212-113/08 од 7. марта 2008. године, решењем Министарства унутрашњих послова – Дирекција полиције број 212-8488/07-2 од 21. марта 2008. године и пресудом Управног суда У. 3611/10 од 12. августа 2010. године подносиоцу уставне жалбе повређена права на правично суђење и суђење у разумном року, на правно средство и на слободу окупљања, зајемчена чланом 32. став 1, чланом 36. став 2. и чланом 54. став 1. Устава Републике Србије.

2. Одлуку објавити у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Образложење

1. Удружење „Жене у црном“, са седиштем у Београду, поднело је Уставном суду 14. септембра 2010. године, преко пуномоћника Катарине Јозић, адвоката из Београда, уставну жалбу против аката наведених у изреци, због повреде права на правично суђење и суђење у разумном року, права на правно средство и права на слободу окупљања, зајемчених чланом 32. став 1, чланом 36. став 2. и чланом 54. Устава Републике Србије. Подносилац уставне жалбе је истовремено истакао и повреду права из чл. 6, 11. и 13. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, као и повреду права из члана 21. Међународног пакта о грађанским и политичким правима.

У уставној жалби се, поред осталог, наводи: да је одржавање скупа који је сазвао подносилац уставне жалбе забрањено због тога што на скупу може доћи до ометања јавног саобраћаја, угрожавања здравља и безбедности људи и имовине; да образложење решења Полицијске станица

Стари Град не садржи разлоге који су били „одлучни при оцени доказа, разлоге због којих није уважен који од захтева странке, правне прописе“, већ се орган „арбитрарно позива на материјални пропис, односно на члан 11. став 1. Закона о окупљању грађана“. Подносилац уставне жалбе сматра да недостаци у образложењу решења онемогућавају испитивање његове основаности са становишта права на слободу окупљања. Подносилац, такође, сматра да првостепено решење надлежног управног органа није донето у разумном року, због чега је „онемогућена ефективност“ жалбеног поступка, чиме је повређено његово право на делотворан правни лек.

У уставној жалби се, такође, наводи да су означена уставна права повређена и решењем другостепеног управног органа од 21. марта 2008. године, у коме је тај орган „паушално оценио“ да је побијано првостепено решење чињенично и правно образложено, као и пресудом Управног суда, који је после више од две године одбио тужбу подносиоца, налазећи да је тужени орган за своју одлуку дао довољне и на закону засноване разлоге.

Подносилац уставне жалбе предлаже да Уставни суд утврди повреду означених права гарантованих Уставом и Европском конвенцијом, те право на накнаду нематеријалне штете.

2. Сагласно члану 170. Устава Републике Србије, уставна жалба се може изјавити против појединачних аката или радњи државних органа или организација којима су поверена јавна овлашћења, а којима се повређују или ускраћују људска или мањинска права и слободе зајемчене Уставом, ако су исцрпљена или нису предвиђена друга правна средства за њихову заштиту.

У току поступка пружања уставносудске заштите, поводом испитивања основаности уставне жалбе у границама истакнутог захтева, Уставни суд утврђује да ли је у поступку одлучивања о правима и обавезама подносиоца уставне жалбе повређено или ускраћено његово Уставом зајемчено право или слобода.

3. Уставни суд је у спроведеном поступку извршио увид у списе предмета Министарства унутрашњих послова – Полицијска управа за град Београд – Полицијска станица Стари Град број 212-113/08 и списе предмета Управног суда У. 3611/10, као и целокупну документацију приложену уз уставну жалбу, па је утврдио следеће чињенице и околности од значаја за одлучивање у овој уставносудској ствари:

Удружење „Жене у црном“, са седиштем у Београду је 4. марта 2008. године у 10.50 часова Министарству унутрашњих послова – Полицијска управа за град Београд – Полицијска станица Стари Град поднело пријаву за јавну манифестацију „Сто година 8. марта“. У пријави је као датум одржавања скупа наведен 8. март 2008. године, у времену од 11.30 до 14 часова, а као место одржавања скупа означен је Трг Републике, одакле би започео „улични марш“ преко Теразија, Народне скупштине, Пионирског парка, Булевара Краља Александра до Трга Николе Пашића и поново преко Теразија до Трга Републике. У пријави је такође означено да ће бити око 100 учесника скупа и наведена су имена лица одговорних за безбедност скупа.

Оспореним решењем Министарства унутрашњих послова – Полицијска управа за град Београд – Полицијска станица Стари Град (даље у тексту: Полицијска станица Стари Град) број 212-113/08 од 7. марта 2008. године забрањено је одржавање јавног скупа у покрету сазивача удружења

„Жене у црном“, са седиштем у Београду, пријављеног за 8. март 2008. године и одређено да жалба против тог решења не одлаже извршење решења. Првостепени орган је у образложењу оспореног решења навео садржину поднете пријаве за одржавање скупа и оценио да су се стекли разлози за забрану скупа из члана 11. став 1. Закона о окупљању грађана, односно да на скупу може доћи до ометања јавног саобраћаја, угрожавања здравља, безбедности људи и имовине. Наведено решење је законском заступнику подносиоца уставне жалбе уручено 7. марта 2008. године у 16 часова.

Подносилац уставне жалбе је против оспореног решења Полицијске станице Стари Град изјавио жалбу, која је примљена у тој полицијској станици 10. марта 2008. године.

Оспореним решењем Министарства унутрашњих послова – Дирекција полиције (даље у тексту: Дирекција полиције) број 212-8488/07-2 од 21. марта 2008. године одбијена је жалба подносиоца као неоснована. У образложењу оспореног решења Дирекције полиције је наведено: да жалба не садржи конкретне разлоге; да је побијано првостепено решење засновано на тачно и потпуно утврђеном чињеничном стању и да је примењено важеће материјално право; да је првостепени орган на основу члана 5. Закона о окупљању грађана и „одредаба Закона о полицији био овлашћен и мериторно је проценио реалну опасност и угроженост здравља, безбедности људи, имовине и јавног саобраћаја, па је...побијано решење чињенично и правно образложено“. Такође је наведено да „у погледу осталих навода и чињеница другостепени орган исте није нашао, јер подносилац није ни образложио жалбу, па стога исте нису ни могле бити од утицаја на правилност и законитост ожалбеног решења“.

Подносилац уставне жалбе је 29. априла 2008. године поднео тужбу Врховном суду Србије, у којој је навео да решење Полицијске станице Стари Град не садржи разлоге због којих је закључено да постоји реална опасност и угроженост здравља, безбедности људи, имовине и јавног саобраћаја, већ је само цитирана одредба члана 11. став 1. Закона о окупљању грађана. У тужби је, такође, наведено да одлука надлежног органа о забрани скупа чији је сазивач подносилац уставне жалбе представља арбитрарну одлуку, имајући у виду да разлози због којих се може ограничити слобода окупљања, нису постојали, јер је одржавање сличних скупова тог дана одобрено другим „женским организацијама“. Подносилац је, такође, навео да је изостала забрана одржавања истоименог скупа са идентичним програмом, коју је подносилац заказао за 15. март 2008. године.

Поступајући по налогу Врховног суда Србије, Дирекција полиције је 27. новембра 2008. године доставила списе предмета и одговор на тужбу, у коме је наведено да је приликом доношења првостепеног решења надлежни орган ценио оперативне и друге податке, „посебно оне везане за актуелне догађаје поводом проглашења тзв. независне државе Косово и могуће последице у смислу нарушавања јавног реда и мира приликом одржавања пријављеног скупа.“ У одговору на тужбу је, такође, наведено: да је скуп истог сазивача одржан 15. марта 2008. године, јер су се стекли услови за безбедно одржавање истог; да законом нису прописани услови који морају бити испуњени да би се забранио јавни скуп, већ је надлежном органу остављено право да у сваком конкретном случају цени да ли пријављени скуп може да изазове угрожавање наведених вредности; да предметни скуп није одобрен јер је у претходном периоду у више случајева на оваквим или сличним скуповима долазило до угрожавања безбедности људи и имовине, као и због тога што је „критичног

дана на територији града Београда одржано више спортских, културних и других манифестација повишеног ризика, где се основано могло очекивати окупљање неформалних група и екстремних навијачких група, што би за последицу имало угрожавање безбедности људи и имовине“.

Врховни суд Србије није одлучио о тужби подносиоца до ступања на снагу Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, бр. 116/08, 104/09 и 101/10), којим је одређена нова организација и надлежност судова у Републици Србији. Стога је Управни суд, на основу одредаба члана 29. и члана 90. став 1. тог закона, те члана 77. став 1. Закона о управним споровима, преузео наведени предмет Врховног суда Србије и, на седници одржаној 12. августа 2010. године, донео пресуду У. 3611/10, којом се тужба подносиоца одбија као неоснована. Управни суд је у образложењу оспорене пресуде истакао да је тужени орган, „с обзиром на правилно утврђено чињенично стање“, на које је правилно примењен одговарајући материјални пропис, без повреде правила поступка од утицаја на решење ове управне ствари, нашао да првостепеним решењем Полицијске станице Стари Град није повређен закон на штету подносиоца. Управни суд је навео да је за такву одлуку тужени орган дао разлоге које је тај суд у свему прихватио, јер је, по његовој оцени, првостепени орган несумњиво утврдио да се у конкретном случају ради о сазивању јавног скупа у покрету, у облику уличног марша кроз најпрометније улице града, на који начин може доћи до ометања јавног саобраћаја, угрожавања здравља, безбедности људи и имовине, чиме су се стекли услови из члана 11. став 1. Закона о окупљању грађана. Оспорена пресуда уручена је подносиоцу уставне жалбе 25. августа 2010. године.

4. Одредбама Устава, на чију се повреду указује у уставној жалби, утврђено је: да свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега (члан 32. став 1.); да свако има право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се одлучује о његовом праву, обавези или на закону заснованом интересу (члан 36. став 2); да је мирно окупљање грађана слободно, да окупљање у затвореном простору не подлеже одобрењу, ни пријављивању, да се зборови, демонстрације и друга окупљања грађана на отвореном простору пријављују државном органу, у складу са законом и да се слобода окупљања може законом ограничити само ако је то неопходно ради заштите јавног здравља, морала, права других или безбедности Републике Србије (члан 54.).

С обзиром на то да се означене одредбе чл. 6, 11. и 13. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и члана 21. Међународног пакта о грађанским и политичким правима, по својој суштини, не разликују од одредаба члана 32. став 1, члана 36. став 2. и члана 54. Устава, Уставни суд је истакнуте повреде права ценио у односу на одредбе Устава.

Законом о окупљању грађана („Службени гласник РС“, бр. 51/92, 53/93, 67/93, 17/99, 33/99 и 48/94, „Службени лист СРЈ“, број 21/01 и „Службени гласник РС“, бр. 29/01 и 101/05) прописано је да су окупљања грађана слободна и да се остварују на начин прописан овим законом (члан 1.).

Одредбама члана 2. Закона о окупљању грађана (даље у тексту: Закон) прописано је да се окупљањем грађана, у смислу овог закона, сматра сазивање и одржавање збора или другог скупа на за то примереном простору - у

даљем тексту: јавни скуп (став 1.), да се простором примереним за јавни скуп сматра простор који је приступачан и погодан за окупљање лица чији број и идентитет нису унапред одређени и на коме окупљање грађана не доводи до ометања јавног саобраћаја, угрожавања здравља, јавног морала или безбедности људи и имовине (став 2.), да се простором примереним за јавни скуп сматра и простор на коме се одвија јавни саобраћај превозним средствима кад је могуће додатним мерама обезбедити привремену измену режима саобраћаја, као и заштиту здравља и безбедност људи и имовине, за шта се обезбеђују средства у складу с овим законом (став 3.), да се јавни скуп не може одржавати у близини Савезне скупштине и Народне скупштине Републике Србије непосредно пре и у време њиховог заседања (став 4.), да се актом општине, односно града одређују простори из ст. 2. и 3. овог члана, с тим да се на простору из става 3. овог члана јавни скуп може одржавати од 8 до 14 и 18 до 23 сата и може трајати најдуже три сата (став 6.).

Сагласно одредбама члана 3. Закона, јавни скуп се може пријавити и одвијати као кретање учесника јавног скупа на одређеном простору (у даљем тексту: јавни скуп у покрету), а јавни скуп у покрету на простору из члана 2. став 3. може се одвијати само непрекинутим кретањем, осим на месту поласка и завршетка.

Одредбом члана 4. став 1. Закона прописано је да пријаву за одржавање јавног скупа може поднети свако физичко, односно правно лице - у даљем тексту: сазивач.

Одредбама члана 5. ст. 1. и 2. Закона је предвиђено да је за одржавање реда на јавном скупу одговоран сазивач и да послове заштите личне и имовинске сигурности учесника јавног скупа и других грађана, одржавање јавног реда и мира, безбедности саобраћаја и друге послове који се односе на обезбеђивање јавног скупа обавља Министарство унутрашњих послова.

Одредбама члана 6. Закона је прописано да пријаву за одржавање јавног скупа сазивач подноси Министарству унутрашњих послова - организационој јединици на подручју одржавања јавног скупа, најкасније 48 сати пре времена за које је јавни скуп заказан (став 1.), да пријаву за одржавање јавног скупа из члана 2. став 3. овог закона, сазивач подноси надлежном органу најкасније пет дана пре времена за које је јавни скуп заказан (став 2.), да пријава садржи програм и циљ јавног скупа, податке о одређеном месту, времену одржавања и трајању јавног скупа и податке о мерама које сазивач предузима за одржавање реда у редарској служби коју ради тога организује, са проценом броја учесника јавног скупа (став 4.), да пријава јавног скупа у покрету садржи и детаљно одређену трасу кретања, место поласка и место завршетка (став 5.).

Одредбама члана 11. Закона прописано је да надлежни орган може да забрани одржавање јавног скупа ради спречавања ометања јавног саобраћаја, угрожавања здравља, јавног морала или безбедности људи и имовине (став 1.), да је о забрани одржавања јавног скупа надлежни орган дужан да обавести сазивача најкасније 12 сати пре времена за које је скуп заказан (став 2.), да жалба на забрану из става 1. овог члана не одлаже извршење решења (став 3.).

Решењем о одређивању простора за окупљање грађана у Београду („Службени лист града Београда“, број 13/97), поред осталог, предвиђено је: да се овим решењем, у складу са Законом, одређују простори примерени за окупљање грађана у Београду и начин плаћања кауције (I); да се као простори примерени за окупљање грађана у Београду, на којима окупљање грађана не доводи до ометања јавног саобраћаја, угрожавања здравља, или безбедности

људи и имовине, одређују, поред осталих, Парк пријатељства, површине 130.000 м² са могућношћу окупљања до 400.000 грађана и плато код новог Филозофског факултета, површине 2.600 м², са могућношћу окупљања до 10.000 грађана (II тач. 2) и 5)); да се јавни скуп у покрету може одвијати на простору на коме се не омета јавни саобраћај и на простору на коме се одвија јавни саобраћај, а од места поласка до места завршетка скупа могуће је обезбедити привремену измену режима саобраћаја, као и заштиту здравља и безбедности људи и имовине (IV тачка 1)).

5. Подносилац уставне жалбе сматра да су недостаци у образложењу оспореног решења Полицијске станице Стари Град онемогућили испитивање основаности тог решења са становишта Уставом зајемченог права на слободу окупљања.

Испитујући ове наводе подносиоца са становишта права на правично суђење, Уставни суд је најпре констатовао да једно од процесних јемстава означеног уставног права, јесте и обавеза доносиоца појединачног акта којим се одлучује о нечијим правима или обавезама да се изјасни о свим битним питањима конкретне правне ствари и да своју одлуку образложи на начин који обезбеђује остварење уставног јемства права на жалбу. То јемство не подразумева само могућност пуког изјављивања жалбе у њеном формалноправном смислу, већ могућност изношења аргументованих жалбених разлога који ће повећати изгледе жалиоца да са својом жалбом успе у жалбеном поступку. Наиме, ако жалиоцу нису познати разлози на којима се темељи акт којим је незадовољан, смањује се могућност да његова жалба буде усвојена.

Овакав став Уставног суда темељи се и на пракси Европског суда за људска права у вези са применом члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (повреда права на правично суђење). Европски суд је у више одлука изнео став да непостојање образложења може проузроковати тешкоће приликом приступа суду ако спречава ефикасно коришћење жалбеног поступка због недовољних појединости у вези са основима на којима се заснива првостепена одлука (нпр. пресуда у случају *Salov* против Украјине, у којој је констатовано да је непостојање образложене одлуке омело подносиоца представке да оспори одређена питања у жалбеном поступку).

Полазећи од наведеног, Уставни суд налази да и решење надлежног органа којим се забрањује одржавање пријављеног јавног скупа мора да садржи разлоге за оцену да је, сагласно члану 11. став 1. Закона о окупљању грађана, забрана скупа нужна ради спречавања ометања јавног саобраћаја, угрожавања здравља, јавног морала или безбедности људи и имовине. По оцени Уставног суда, оспорено решење Полицијске станице Стари Град није образложено на уставноправно прихватљив начин, јер се из њега не може утврдити на чему је надлежни првостепени орган засновао уверење да наведене вредности могу бити угрожене одржавањем пријављеног скупа. Уставни суд је утврдио да недостаци у образложењу првостепеног решења нису отклоњени ни у поступку по жалби, јер оспорено решење Дирекције полиције садржи оцену да је у првостепеном поступку тачно и потпуно утврђено чињенично стање и да је надлежни орган извршио процену опасности у оквиру својих законских овлашћења, а да је непостојање жалбених разлога онемогућило оцењивање навода подносиоца. Уставни суд налази да овакав закључак Дирекције полиције нема уставноправно утемељење, будући да у другостепеном поступку нису

утврђиване нове чињенице и докази, а оспорено првостепено решење и списи предмета Полицијске станице Стари Град број 212-113/08 не садрже било какве доказе о чињеницама за које другостепени орган сматра да су правилно утврђене. С тим у вези, Уставни суд посебно указује да у конкретном случају жалба подносиоца није ни могла бити образложена, управо због тога што у оспореном првостепеном решењу нису наведени разлози о чињеницама утврђеним у том поступку. Полазећи од наведеног, а имајући у виду закључак Управног суда који се односи на чињенице утврђене од стране управних органа, Уставни суд налази да је означено уставно право подносиоцу повређено и оспореном пресудом тог суда. Ово стога што се контрола законитости аката државне управе у управном спору не исцрпљује у праву странака на подношење тужбе надлежном суду, већ се остварује кроз потпуну оцену тужбених навода у циљу елиминисања из правног поретка незаконитих аката управних органа.

С обзиром на изложено, Уставни суд је утврдио да је оспореним актима подносиоцу уставне жалбе повређено право на образложену одлуку, као елемент права на правично суђење зајемченог чланом 32. став 1. Устава.

6. Пре испитивања основаности уставне жалбе са становишта права на слободу окупљања, Уставни суд је констатовао да право које се јемчи чланом 54. Устава уживају како појединци који учествују у мирном окупљању, тако и они који организују окупљање, укључујући удружења, из чега следи да је подносилац уставне жалбе титулар права на слободу окупљања. На таквом становишту је и Европски суд за људска права (видети, на пример, предмет Платформа „Доктори за живот“ против Аустрије, број 10126 од 21. јуна 1988. године).

Поводом навода Дирекције полиције из одговора на тужбу подносиоца у предметном управном спору, да скуп није одобрен јер је у више случајева на сличним скуповима долазило до угрожавања безбедности људи и имовине и јер се основано могло очекивати окупљање неформалних група и екстремних навијачких група, Уставни суд указује да је Европски суд за људска права у већ поменутом предмету нагласио да демонстрације могу љутити или вређати особе које се противе идејама које демостранти заговарају. Са друге стране, учесницима демонстрација се мора омогућити да одрже демонстрације без страха да ће бити подвргнути физичком насиљу од стране неистомишљеника. Такав страх може одвратити удружења или друге групе које које деле заједничке идеје од јавног изношења мишљења о контроверзним друштвеним питањима.

Уставни суд, такође, указује на став Европске комисије за људска права, истакнут у предмету „Хришћани против расизма и фашизма“ против Уједињеног Краљевства из 1980. године, према коме случајно насиље или неред при одржавању окупљања неће изузети заштиту према члану 11. Европске конвенције (који гарантује слободу окупљања). Дакле, приликом одређивања применљивости члана 11, значајна је намера одржавања мирног окупљања, а не вероватноћа насиља због реакције других група или фактора. Ово обележје „мирног окупљања“ је кључно за разумевање слободе окупљања као стуба демократског друштва. Ривалским групама, спремним на коришћење насиља, није, међутим, дозвољено да ефективно угуше слободу окупљања.

Уставни суд, међутим, наглашава да забрана скупа који може довести до насиља, чак и ако организатори и учесници немају насилничке намере, не доводи сама по себи до повреде права на слободу окупљања, уколико

је таква забрана оправдана. С тим у вези, Уставни суд је утврдио да је у конкретном случају подносилац уставне жалбе пријавио за 8. март 2008. године одржавање уличног марша надлежном органу, у складу са одредбама Закона о окупљању грађана. Уставни суд је, такође, утврдио да је истог дана у Београду одржано више скупова којима су удружења жена обележила наведени празник.

Уставни суд је имао у виду да је надлежни орган подносиоцу уставне жалбе одобрио одржавање истоименог скупа са идентичним програмом, који је био заказан за 15. март 2008. године. Уставни суд, међутим, истиче да и поштовање заказаног времена одржавања јавног скупа може бити од значаја за остваривање права на слободу окупљања, поготово у случајевима када синдикати запослених организују демонстрације поводом 1. маја или када удружења жена организују скупове поводом 8. марта, јер одржавање таквих скупова по протеклу наведених празника губи смисао и ослабљује поруку коју организатори скупа желе да пошаљу јавности. Овакав став заузео је и Европски суд за људска права у пресуди *Baczowski* и други против Пољске од 3. маја 2007. године, оцењујући да држава не може да мења датум који је организатор планирао за одржавање скупа, јер уколико се јавни скуп одржи након што конкретно друштвено питање изгуби на значају, утицај тог скупа може бити озбиљно умањен.

Полазећи од свега изложеног, Уставни суд оцењује да је забрана одржавања јавног скупа, у конкретној ситуацији, у суштини довела до повреде права подносиоца уставне жалбе на слободу окупљања, зајемченог чланом 54. Устава, поготово имајући у виду да се последице недостатака у образложењу оспореног решења Полицијске станице Стари Град не би могле отклонити поновним одлучивањем по тужби у управном спору.

7. Испитујући наводе подносиоца уставне жалбе да о његовом захтеву није одлучено у разумном року, што је довело до повреде његовог права на делотворно правно средство, Уставни суд је најпре констатовао да је одредбама члана 11. Закона о окупљању грађана прописан поступак одлучивања о забрани јавног скупа који би могао да омета јавни саобраћај или да угрози здравље, јавни морал и безбедност људи и имовине. Из наведених одредаба Закона произлази да надлежни орган одлучује о забрани јавног скупа из наведених разлога најкасније 12 сати пре пријављеног времена одржавања скупа, те да је против првостепеног решења дозвољена жалба Министарству унутрашњих послова, која не одлаже извршење решења. Уставни суд је, такође, констатовао да у Закону није наведен рок у коме се жалба може изјавити, па би се стога морао применити општи рок за жалбу у управном поступку у трајању од 15 дана. Полазећи од наведеног, а имајући у виду да се коначно решење Министарства унутрашњих послова може побијати једино тужбом у управном спору, Уставни суд оцењује да наведена правна средства, имајући у виду неминовну дужину трајања управног поступка и управног спора, не омогућавају делотворну заштиту права на мирно окупљање грађана. Уставни суд је, с тим у вези, утврдио да су оспорена решења управних органа донета у законом предвиђеном року, али да је управни спор који је окончан оспореном пресудом Управног суда трајао две године и четири месеца. Стога Уставни суд налази да је наведеним трајањем предметног поступка, чија природа захтева хитност у одлучивању, повређено право подносиоца на суђење у разумном року, које се јемчи одредбом члана 32. став 1. Устава.

Уставни суд оцењује да је повреда означеног права у конкретном

случају довела и по повреди подносиоачевог права на делотворно правно средство, зајемченог одредбом члана 36. став 2. Устава, иако је подносилац уставне жалбе искористио право на жалбу у управном поступку и право да о његовој тужби у управном спору мериторно одлучи надлежни суд. Уставни суд је овако закључио, имајући у виду становиште Европског суда за људска права изнето у наведеном предмету *Baczowski* и други против Пољске. Тај суд је нагласио да је за ефективно уживање слободе окупљања важно да се законом пропишу рокови у којима надлежни органи треба да донесу одлуке. За разлику од тога, уколико не постоји обавеза коначног одлучивања пре планираног датума одржавања скупа, не може се закључити да средства која жалилац има на располагању – с обзиром на њихов *post hoc* карактер, омогућавају адекватну заштиту због ограничавања слободе окупљања.

8. Полазећи од свега изложеног, Уставни суд је уставну жалбу усвојио, сагласно одредби члана 89. став 1. Закона о Уставном суду („Службени гласник РС“, бр. 109/07 и 99/11) и одлучио као у тачки 1. изреке.

На основу члана 89. став 2. Закона о Уставном суду, Уставни суд је у тачки 2. изреке одлучио да се правично задовољење подносиоца уставне жалбе због констатованих повреда права, у овом случају, оствари објављивањем Одлуке у „Службеном гласнику Републике Србије“. Наиме, Уставни суд је оценио да је суштина повређених права такве природе да се правично задовољење не би могло постићи накнадом нематеријалне штете подносиоцу уставне жалбе, као сазивачу скупа, посебно имајући у виду да су забраном пријављеног скупа оштећени и потенцијални учесници тог скупа.

9. С обзиром на изложено, Уставни суд је, на основу одредаба члана 426 став 1. тачка 1) и члана 45. тачка 9) Закона о Уставном суду, донео Одлуку као у изреци.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.

ЗА ТАЧНОСТ ОТПРАВКА:

MS